

Šiaulių kolegijos moksleiviai savo ateitį sieja su medicina

Domantė Korsakaitė

Kai dar mokiausi pradinėje mokykloje, žinojau, kad studijuosiu biomedicinos mokslus, o dabar „be 5 minučių“ esu būsimą slaugytoja. Įsivaizduoju, kad baigusi studijas dirbsiu slaugos srityje kurioje nors poliklinikoje. Kita vertus, turiu planų toliau tęsti biomedicinos mokslus. Mano vizija ir lūkesčiai – tobulintis šioje srityje, kaupti savo žinių bagažą, kad kuo kokybiškiau atlikčiau savo darbą – slaugyti sergančiuosius.

Būdama maža svajojau tapti lietuvių kalbos mokytoja, tačiau bėgant metams svajonės kito. Suvo-kusi, kad noriu padėti, bendrauti su žmonėmis, pasirinkau bendrosios praktikos slaugytojo studijas ir įstojau į Šiaulių valstybinę kolegiją. Nė kiek nenusivyliau. Darbo perspektyvų daug, o tai labai aktualu pabaigus studijas. Atlikdama praktiką supratau, kuriuose skyriuose norėčiau dirbti, kuriuose ne. Sakoma, kad širdžiai neįsakysi, bet jai ir nereikia įsakinėti, nes žinau, kad trokštu dirbti ligoninėje, padėti žmonėms, tobulėti šioje srityje. Savo ateitį sieju tik su darbu ligoninėje.

Rasa Lobeiko

Karolina Matelionytė

Nors teko ilgai svarstyti ir dvejoti, šiandien nė kiek nesigailiu kadaisė pasirinkusi bendrosios prak-tikos slaugos studijas. Tikiu, kad, eidama šiuo keliu, įtvirtinsiu savo, kaip specialistės, sugebėjimus ir įgūdžius. Ateities perspektyvos bei nenumaldomas noras tobulėti ir realizuoti save įvairiapusėje veikloje teikia vilčių pranokti pačią save!

GEROJI PATIRTIS

Muziejų veiklos poveikis: muziejininkų ir auditorijų nuomonių apžvalga

Simona Karpavičiūtė, Ieva Petkutė

Vilį „Socialiniai meno projektai“

2018-ieji yra paskelbti Europos kultūros paveldo metais, kviečiama reflektuoti, kuo svarbus kultūros paveldas visiems europiečiams, nepriklausomai nuo šalies, etninės priklausomybės, amžiaus, išsilavinimo arba sveikatos. Su šia proga sietinas 2017–2018 m. Lietuvoje įgyvendintas Lietuvos meno muziejų prieinamumo socialinės atskirties grupėms tyrimas. Tyrimo tikslas – įvertinti Lietuvos meno muziejų prieinamumo situaciją, išanalizavus tikslinių grupių, Lietuvos meno muziejų darbuotojų požiūrį į muziejų prieinamumą. Tyrimas leido apžvelgti vyraujančius požiūrius apie prieinamumą, taip pat išsūkius, su kuriais susiduria negalią turintys asmenys, norintys dalyvauti kultūriniame gyvenime, kurio dalis yra muziejai.

Tyrimo metu buvo vykdomi pusiau struktūruoti interviu ir apklausti 55 asmenys, užimantys įvairias pareigas Lietuvos meno muziejuose: aptarnaujantis personalas (kasos, rūbinių, salės darbuotojai), muziejų vadovai, skyrių vedėjai, rinkinių saugotojai, vyriausieji muziejininkai, vyriausieji metodininkai, edukatoriai, gidai, projektų koordinatoriai ir kt. Tyrimo metu pat apklaustas 51 asmuo, atstovaujantis turintiesiems klausos,

regos, fizinę, intelekto negalią. Tyrimas vykdytas Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Druskininkuose. Bendradarbiaujant su Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjunga tyrime taip pat vykdyta anketinė regos negalią turinčių asmenų apklausa, rengti stebėjimo vizitai į muziejus. Vykstant tyrimą, buvo teiraujamas muziejų darbuotojų nuomonės apie muziejų misiją*, muziejų veiklos poveikį visuomenei, požiūrį į negalią visuomenėje ir muziejuje, aptartas muziejų prieinamumas. Visų kalbinčių asmenų teirautasi, kas, jų nuomone, yra muziejaus veiklos dėmesio centre. Visi buvo kviečiami aptarti, kokį poveikį muziejai turi kitiems visuomenės sektoriams – švietimo, sveikatos, socialinių paslaugų ir kt. Tyrimo duomenys reprezentuoja vy-

* Lietuvos kultūros politikos kontekste muziejų veiklos tikslas – kaupti, saugoti, restauruoti, tyrinėti kultūros, istorijos, gamtos ir technikos paveldo vertybes, suprantamai, patraukliai, pasitelkiant šiuolaikiškas komunikacijos priemones pristatyti jas visuomenei, formuoti žmogaus istorinę, kultūrinę, socialinę patirtį laikantis bendradarbiavimo, socialinės atsakomybės, darnos ir kultūrinio atvirumo principų (Muziejų plėtros strateginės kryptys 2015–2020 metams. Patvirtinta LR kultūros ministro įsakymu Nr. IV-247).

raujančias nuostatas apie Lietuvos meno muziejų prieinamumo situaciją tarp muziejininkų ir sensorinę, fizinę bei intelekto negalią turinčių asmenų bei jų atstovų. Surinkti duomenys pasitelkti vertinti Lietuvos meno muziejų prieinamumą fiziniu, informacijos bei žmogiškųjų išteklių parengtumo aspektais. Tyrimo rezultatai bus pristatyti elektroniniame leidinyje.

Šiame tekste apžvelgsime muziejininkų požiūrį, kokį poveikį muziejaus veikla gali turėti visuomenės gerovei, bei auditorijos pastebėjimus, kokį poveikį turi dalyvavimas muziejų veikloje.

Muziejininkų pastebėjimai

Muziejininkai, kurie savo veikloje mažiau tiesiogiai susiduria su auditorija, buvo linkę žvelgti į muziejus kaip į nekvėstionuotiną kompetenciją turinčias kultūros įstaigas, kurių vienas svarbiausių veiklos tikslų – puoselėti tautinės tapatybės pajautimą, ryšį su tam tikra vietoje ir jos istorija („Kultūra yra tai, kas skatina būti ir gyventi kažkokioje konkrečioje erdvėje.“). Jų požiūriu, muziejuje, jo rinkiniuose yra sutelktos žinios, kurias lankytojas gali pažinti, įsigilindamas į muziejaus veiklą, – parodas, jų lydimočius tekstus, dalyvaujantis edukacinėje veikloje, renginiuose.

Kalbėdami apie platesnį muziejų veiklos poveikį, muziejininkai pažymėjo jų potencialą plėsti švietimo paslaugas: „Su švietimo sektoriumi galėtų būti glaudesni ryšiai – jie eina temas, galėtų vykti pamokos muziejuje. Tai būtų daug įdomiau, nei rodyti reprodukciją ir pasakoti.“ Dėl galimybių vykdyti švietimo paslaugas dalis muziejininkų buvo linkę atkreipti dėmesį į tai, kad muziejų veikla skatina smalsumą, kuris padeda ugdyti kūrybiškumą: „Besimokydama menus, aš pradėjau domėtis fizika – jos nebuvau atradusi iš fizikos pamokų. Menai skatino smalsumą. O smalsumas yra išsilavinimo dalis. Jeigu tau kažkas įdomu, tu sužinai kažką naują.“

Tiesiogiai su auditorijomis dirbantys asmenys buvo linkę matyti lankytojus ne vien kaip vartotojus ar žinių „išsivintojus“. Jie atkreipė dėmesį, kad lankytojas, veiklos dalyvis ar žiūrovas muziejuje gali būti kultūros kūrėjas – tas, kuris patiria įkvėpimą, aktyviai plečia savo akiratį ir mąstymą. Žinojimas jiems nėra tai, kas yra žmogaus išorėje. Jis gali rasti asmeninėje akistatoje su meno kūriniumi: „Muziejai galėtų paskatinti kūrybiškumą, paskatinti kitokią mąstymą, priimti kitokius žmones“; „Man atrodo, kad muziejus vis tiek turi būti tokia tranzitinė vieta, kur visokie žmonės gali vaikščioti ir ten veikti viską, ką jie nori, ką sugalvoja. Tai yra vieta, kur galima turėti meną kaip visų tų veiksmų priežastį. Dėl to muziejus gali pasitarnauti ir kitiems sektoriams.“ Kūrybiškumo ir smalsumo ugdymas, su auditorijomis dirbančių muziejininkų nuomone, yra svarbus visiems nepriklausomai nuo amžiaus, išsilavinimo arba patirties. Gebėjimas įtraukti įvairias auditorijas gali paskatinti žmones atsipalaiduoti, dalyvauti, geriau pažinti save, įveikti vidinius barjerus („Ar ten švietimo, ar sveikatos ir ta erdvė kita, kur tu gali nusiimti kažkokius varžančius dalykus, kuriuos savo sektoriuje turi, ar taisykles, ar ten įsitikinimus, kad reikia elgtis vienaip, o ne kitaip.“; „Pas mus įprasta, kad vieną dalyką pažinti ar išmokyti gali vienaip, o ne kitaip. Tai muziejus galėtų būti ta erdvė, kur tu gali pakeisti tiesiog tą savo požiūrį į tą procesą ir tarsi laikinai, o gal ir ilgesniam laikui priimti kitas žaidimo taisykles, ir tas atneša ir kūrybiškumo į tą kitą sektorių. Ir tu pamatai, kad apie tą patį veikti ir kalbėti galima iš kitos pusės.“

Ir kad gal su žmonėmis, su kuriais šiaip tu gal nekalbėtum ar neveiktum. Va tokia gal funkcija būtų.“

Kalbėdami apie švietimo paslaugų plėtimą kai kurie muziejininkai atkreipė dėmesį, kad mokymuisi padeda aplinkos pakeitimas („Manau, jeigu būčiau mokinys, aš norėčiau tokių edukacijų. Man būtų svarbus vien tas fizinis momentas, kad tu pakeiti mokymosi erdvę, kad tu išeini į miestą kažkur, į muziejų kažkokį.“).

Tiesiogiai su auditorijomis dirbantys asmenys atkreipia dėmesį į muziejų vaidmenį mažinti socialinę atskirtį. Šiuo aspektu pašnekovai įvardija svarbą, kad muziejus išeitų iš fizinio pastato sienų ir vyktų pas tuos, kurie negali atvykti patys („Muziejus turi turėti galimybę atvykti, jeigu jie to nori. Jie dažniausiai to labai nori. Labai palaikytiau mobilaus muziejaus idėją. Manau, kad tai yra būtina.“).

Kai kurie darbuotojai pažymėjo, kad muziejus yra ypač svarbus puoselėjant priklausymo tam tikrai bendruomenei jausmą, prisideda prie socialinės sanglaudos per konkrečius veiksmus („Tie trečiadieniai – širdis man dainuoja, kai aš matau, kad ateina pensininkai. Na man jų nereikia tų 900 per dieną, bet jeigu aš matau, kad jie ateina pasišnekėti į muziejų, pavaiškšioti, pasižiūrėti, man labai gera.“).

Tie muziejininkai, kurie nuosekliai domisi auditorijos pritraukimo ir plėtros galimybėmis, buvo linkę išvelgti daug platesnį muziejų veiklos poveikio potencialą („Muziejus su savo kolekcija ir galimybe paskatinti patirti, suteikdamas galimybę žiūrėti, patirti meną, jis gali veikti tiek socialinėje, tiek sveikatos srityje.“). Muziejų darbuotojai atkreipė dėmesį, kad muziejaus vykdomos edukacijos arba parodos galėtų ugdyti visuomenės sąmoningumą daugeliu temų, kurios yra šiandien aktualios. Vieno muziejaus edukatorė pažymėjo muziejų galimybę prisidėti prie jaunimo sveikatos raštingumo („Dabar labai daug paauglių, turinčių bulimijos, anoreksijos problemą. Ypač paauglių. Muziejus galėtų daryti edukacijas, ugdančias sąmoningumą šia tema. Tai yra psichinė liga, prie kurios prevencijos veiklų gali prisidėti ir muziejus.“). Edukatorė taip pat pridūrė, kad šios turimos galimybės šiandien yra neišnaudojamos.

Tiesiogiai su auditorijomis dirbantys muziejininkai yra linkę atkreipti dėmesį, kad muziejų misija keičiasi ir joje turi rasti daugiau veiklos galimybių. Tačiau šie darbuotojai pažymi, kad tokie pokyčiai priklauso nuo asmenų motyvacijos ir įgytų žinių bei patirties („Ko reikia? Noro. Reikia muziejaus noro su tuo dirbti. Konkrečiai – jame dirbančių žmonių noro. Galbūt taip pat supratimo, kad muziejus ir čia gali veikti. Kai supranti, tada ir tas noras atsiranda. Galbūt nebeužtenka tik kaupiti, kaupiti... Kad kažkaip galima jau tą sukauptą išnaudoti.“).

Tik pavieniai muziejininkai, žvelgdami į šiandienę muziejų situaciją, įvardijo santykio su auditorija, jos nuomonės svarbą („Kad mūsų lauktų kaip tokios malonios, intelektualios pramogos, poilsio, pramogos, pažinimo šaltinio. [...] Norisi, kad būtume reikalingi.“).

Auditorijų pastebėjimai

Auditorijų atstovai kaip ir muziejininkai atkreipė dėmesį į muziejų svarbą mokymosi proceso metu. Vis dėlto jie pirmiausia buvo linkę akcentuoti teigiamas emocijas, socialinį bendravimą, kuris vyksta dalyvaujant muziejų veikloje („Patiriu malonumą. Man yra saugu. Tiesiog geros emocijos dėl muziejaus turinio.“). Lankytojų teigimu, lankymasis muziejuje padeda atsipalaiduoti, atitrūkti nuo kasdienybės, pastebimas

teigiamas poveikis bendrai savijautai („*Man ten patinka. Atsipalaiduojau.*“). Pašnekovai pastebi teigiamą lankymosi muziejuje poveikį savo padidėjusiam energingumui.

Auditorijos atstovai pažymi, kad dalyvavimas muziejaus veikloje skatina vaizduotę, smalsumą („*Jį paveikslus žiūrėdama galerijoje aš bandau susitapatinti su tuo menininku, kuris piešė paveikslą – ką jis išvaizdavo piešdamas, ką norėjo pasakyti. Man įdomus procesas, kaip buvo piešta, kas buvo išvaizduojama. Bandau tuo plėsti savo vaizduotę.*“). Socialinė darbuotoja, reguliariai palydinti į muziejus vykstančius protinę negalią turinčius jaunuolius, teigia, kad ši veikla skatina diskusijas tarp jaunuolių, didina emocinę iškrovą bei stimuliuoja pojūčius. Kalbėdami apie mokymosi naudą, kalbinti auditorijų atstovai pažymėjo, kad muziejai yra svarbūs perduodant žinias („*Jeigu ne muziejai, aš daug ko nepatirčiau, daug ko nesuprasčiau, daug ko nesuovokčiau. Ypač praeities. Apskritai civilizacijos, anų laikų, senesnių ar labai senų, antikos. Be muziejų tai yra neįmanoma.*“).

Intelektu negalią turinčių asmenų atstovai pažymėjo, kad galimybė dalyvauti kultūriniame visuomenės gyvenime didina socializaciją, padeda ugdyti bendravimo įgūdžius („*Dirbant su proto negalią turinčiais vaikais, jaunuoliais, tie pokyčiai kartais labai lėtai ateina, mažais žingsneliais. Porą metų drąsiau važiuojame į tuos muziejus. Svarbiausias pokytis, palyginus su tuo, kaip buvo anksčiau, – jų elgesys muziejuje. Jie gali įeiti, gali būti, gali įeiti kartu su grupe. Kai kuriems tikrai nereikia visko čupinėti, jeigu pasakai, kad tai yra tik eksponatas ir mes pasižiūrime ir neliečiam. Jau ateina tas supratimas.*“).

Labai retai auditorijų atstovai sieja muziejus su vietomis, kur gali praleisti laisvalaikį su draugais. Jie pažymi, kad muziejuose dominuoja statiška atmosfera, dvelkia bažnytine rimtimi ir didybe, todėl pramogoms dauguma rinktųsi kitas kultūrinės erdves nei muziejus. Tačiau dauguma kalbintų asmenų teigė, kad apsilankymas muziejuje – proga išeiti iš namų. Muziejus asocijuojasi su kultūringų žmonių vieta, tad į ją įžengdami žmonės pasitempia. Apsilankymas kai kuriems apskritai įprasmina dieną, didina asmeninę motyvaciją („*Pats išėjimas yra svarbus – pasipuošiu, noriu būti graži.*“). Įprastos aplinkos pakeitimas yra labai svarbus negalią turinčiam lankytojui. Tai suteikia stimuliuojančią ir savivertę stiprinančią patirtį.

Lietuvos meno muziejų prieinamumo tyrimo rezultatų apžvalga bus paskelbta interneto svetainėje www.menasgerovei.lt 2019 metų sausio mėnesį.

Tyrimo vykdytoja – VšĮ „Socialiniai meno projektai“. Tyrimą parėmė Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos Respublikos kultūros ministerija. Partneriai: Šiaurės ministrų tarybos biuras Lietuvoje, Lietuvos muziejų asociacija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Nacionalinė agentūra „Culture for All“ (Suomija), Lietuvos sporto universitetas, Lietuvos aklųjų biblioteka, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjunga, Lietuvos surdologijos centras, Dienos centras „Šviesa“, Kauno rajono socialinių paslaugų centras, Neigaliųjų dienos centras „Lakšutė“, Lietuvos žmonių su negalia sąjunga ir jos projektas „Beslenksčių“, Lietuvos dailės muziejai.

RENGINIAI

Laiko subrandintas leidinys

Šių metų lapkričio 14 dienos popietę į Lietuvos medicinos bibliotekos salę rinkosi šventiškai nusiteikusių žmonių būrys. Juos čia sukvietė neeilinis renginys – knygos „Lietuvos slaugos istorija 1918–2018“ sutiktuvės. Knyga skirta Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui, ją parengė ir išleido Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centras (sudarytoja prof. dr. Olga Riklikienė, atsakingoji redaktorė Loreta Gudelienė-Gudelevičienė). Palydimąjį žodį „Lietuvos slaugos istorijos garbei“ parašė Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centro direktorius Juozas Ruolia, galimybę išleisti tokią knygą pavadindamas „suteikta privilegija parašyti Lietuvos slaugos istoriją“. Šie žodžiai rodo, kokia reikšminga yra ši istorinė apybraiža, kurioje apžvelgiama Lietuvos slaugos raida nuo 1918 metų iki šių dienų.

Kaip pratarinėje rašo prof. dr. Olga Riklikienė, „Apybraižos turiniu siekta atspindėti ryškiausius pastarojo šimtmečio slaugos profesijos raidos aspektus. Rengdami „Lietuvos slaugos istoriją 1918–2018“, jos autoriai rėmėsi patirtimi, įgyta kuriant ir įgyvendinant slaugos mokymo programas, vykdančiomis podiplominę kompetencijos tobulinimą, steigiant leidinius, buriant profesines draugijas ir organizacijas, inicijuojant mokslo projektus bei bendradarbiaujant su užsienio kolegomis, kuriant ir diegiant slaugos politiką.“

Šis solidus leidinys buvo parengtas maždaug per metus, tai

išties trumpas laiko tarpas tokio pobūdžio studijai išleisti. Tad akivaizdu, kad tam darbui nuveikti reikėjo talkininkų, ir jų netrūko. Sumanymui realizuoti susitelkė daug garbių specialistų iš kolegijų, universitetų, profesinių draugijų, Sveikatos apsaugos ministerijos. Jie teikė medžiagą, rašė straipsnius, talkino patarimais. Leidinio vertę ypač didina išsami bibliografija (sudarė Ramutė Stankevičienė) bei anglų kalba pateiktos skyrių santraukos (vertė Michailas Aizenas). Knygą labai puošia ir papildomos informacijos suteikia didelis pluoštas archyvinių nuotraukų.

Renginio metu leidinio reikšmę aptarė Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centro direktorius Juozas Ruolia, apie apybraižos rengimo etapus išpūdziais pasidalijo knygos atsakingoji redaktorė Loreta Gudelienė-Gudelevičienė. Susirinkusius neakivaizdziai pasveikino ir pasidžiaugė vertinga knyga prof. Olga Riklikienė.

Savo išpūdzius, lūkesčius išsakė Sveikatos apsaugos ministerijos kanclerė Odeta Vitkūnienė, prof. Danutė Kalibatiienė (Vilniaus universitetas), Birutė Gostevičienė (Vilniaus kolegija), dr. Viktorija Piščalkienė (Kauno kolegija), Stanislava Stanevičiūtė (Panevėžio kolegija), Emilija Tamašauskienė (Šiaulių kolegija), Danutė Margelienė (Lietuvos slaugos specialistų organizacija), prof. Arvydas Šeškevičius (LSMU), Lina Skarburskaitė (Lietuvos akušerių sąjunga), Violeta Staniulevičienė (Lietuvos akušerių asociacija), studentas Arvydas Bružas.